

(לכתב א.ל.)

בחפז באמת הבנין לבינו

ויש מפרשים כי שמאי היה צנאי ממה שאמרו צפרק שני
דשנת⁵⁸ דחפו באמת הבנין שבידו, ושמעון הפקולי⁵⁹
עושה נמר גפן שקרוי פקולא ולזה קראו פקולי, ור' יוחנן
הסנדלר עושה סנדלים. וכן מצינו שגדולי התנאים היו⁶⁰ ר'
מאיר ור' יהודה ור' יוסי, והיו⁶¹ כולם בעלי מלאכה. ר'
מאיר, צפרק קמא דעירובין⁶² כשבאתי אלל ר' ישמעאל אמר
לי מה מלאכתך אמרתי לו לבלר אני, וכן צמדרש קהלת⁶³ ר'
מאיר הוה כמזן טב מובחר והוה לעי תלת סילעין בכל שנה
והוה אכיל ושתי צחדא ומתכסי צחדא ומפרנס אוחרנתא
לרבנן. ר' יהודה, צפרק הגודר מן המבושל⁶⁴ ר' יהודה אזיל
לבי מדרשא, שקיל גולפא על כתפיה, אמר גדולה מלאכה

שמכבדת את בעליה, פירוש שהיו⁶⁵ הכל יושבים על גבי
קרקע והוה יושב דרך כבוד על גבי חבית שהיה מעביר
ממקום למקום בשכר. ר' יוסי, צפרק במה טומנין⁶⁶ אמר ר'
ישמעאל בן ר' יוסי אבא שלחא הוה, פירוש מתקן שלחין⁶⁷.

וכן נמי באמוראים היו בהן בעלי מלאכה. צפרק ערבי
פסחים⁶⁸ כגון רב חנינא⁶⁹ ורב אושעיא דאושכפי נינהו
ואזלי לשוקא דבי זונות ומסיימי להו מסאני ולא סלקי עינייהו
לאיסתכולי בהו, וכדמיאן ימיאן⁷⁰ הכי צחייהון דרבנן קדישי
דארעא דישראל. וצמלמוד ארץ ישראל⁷¹ ר' אבא בר חנינא⁷²
הוה מחייט וכו'. וצפרק המקבל⁷³ רב פפא הוה שחלא, וכן
רב ציבי בר אביי. וצפרק הפועלים⁷⁴ ר' אחא סבולא⁷⁵ הוה
מעביר חיותא, פירוש שהיה רועה בשכר. וצירושלמי פרק
הגזול ומאכיל⁷⁶ אבא הושעיא איש טריא⁷⁷ הוה קנר, פירוש
כובס. אלל מה שאמרו ז"ל. צפרק מי שאחזו⁷⁸ רב יוסף
מעסק בריחייא ורב ששה מעסק בכשורי, אמר גדולה מלאכה
שמחממת את בעליה, לא מוכח מהתם דבעלי אומה מלאכה
הוה, אלל שכשהיו חולים מאותו חולי היו מתרפאין באומה
מלאכה על ידי זיעה, וכן נראה מדברי רש"י ז"ל⁷⁹, והיו
משבחין מפני זה המלאכה. וכן נמי צפרק קמא דקדושין⁸⁰
רב כהנא הוה מוזן דיקולי, תבעתיה ההיא מטרונימא וגו',
אמר ליה מי גרס לי לאו עניומא, יהב ליה שיפא דדינרי. וכן
מה שהציא הרב ז"ל קרנא תהי חמרא ורב הונא דלי דולא
צפרק צמרא דכתובות⁸¹, אלל שכתב היפך הגרסאות שלנו,
שכתב רב הונא תהי חמרא וקרנא דלי דולא.

דחפו באמת הבנין שבידו. קצת קשה וכי בשני
המצעים שהם זה אחר זה, היה בידו אמת
הבנין שדחפו. ומה בא לומר שדחפו באמת הבנין,
מה לי באמת הבנין מה לי בדבר אחר. ויראה פירושו,
שדחפו שמאי במדתו שבו, שהיה שמאי מעמיד
מדותיו שלא היה מוותר כלום, והיה משהו שמאי
מדותיו. וזה נקרא שדחפו באמת הבנין שבידו, כלומר
המדה שיש בו למדוד ולהשוות כל מעשה. והגר הזה
היה יוצא מן [הראוי, עד] שלא היה רוצה לקבל עליו
תורה שבעל פה, [לכך] היה דוחפו שמאי בזה.

(מה"ר, חידושי אגזר)

(תשל"א ח"א קנ"ט)

על רגל אחת וכו'. נראה שגם הוא נחטין לפי החשונה דהלל
דהיינו שילמדנו שכל התורה תהיה לה רגל ויסוד אחד ואמר שדחפו שמאי באמת הבנין ולעיל לא אמר אלל
שגערו בצניפה והיינו משום דהכא רמוז לו כמו שהבנין אי אפשר לו לעמוד ביסוד אחד כן התורה רחבה
במלותיה אי אפשר לה ליהן יסוד אחד וכן רמוז לו לקמן באמת הבנין גבי על מנת שיעשוני כהן גדול דאין
התורה עומדת על יסוד הכהונה לבד

(מה"ר א' בחידושי אגזר)